

‘ALÎ EL-CARÎM VE ‘ŞAİR BİR KRAL’ ROMANINDAKİ BAZI ŞİİRLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Zehra Nurdan CAN

Mardin Artuklu Üniversitesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü, Mardin/Türkiye
znurdanozalp@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3281-2655>

Nurullah YILMAZ

Erzurum Atatürk Üniversitesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum/Türkiye
nurullah.yilmaz@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/000-0002-1354-7991>

Article Types / Makale Türü

Research Article / Araştırma Makalesi

Received / Makale Geliş Tarihi

19/03/2021

Accepted / Kabul Tarihi

07/04/2021

DOI: <https://doi.org/10.26791/sarkiat.900092>

Bu makale Zehra Nurdan CAN tarafından Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Nurullah YILMAZ danışmanlığında hazırlanmaya devam eden "Modern Mısır Romancılarından 'Alî el-Cârim'in Tarihi Romanlarının İncelenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

'ALÎ EL-CARÎM VE 'ŞAIR BİR KRAL' ROMANINDAKİ BAZI ŞİİRLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZ

Arap edebiyatında günümüze kadar ulaşmış ve eğitim-öğretim alanında hala faydalanılan dilbilgisi kitapları denilince akla gelen ilk isimlerden biri 'Alî el-Carîm'dir. Yazar dünya çapında bilinen ve okullarda kullanılan dilbilgisi kitaplarının yanı sıra şiir ve roman alanlarında da kaleme aldığı eserler sayesinde çok önemli bir edebiyatçı olarak Arap edebiyatı tarihine geçmiştir. 'Alî el-Carîm klasik tarz etkisi altında yetişse de edebi konularda düşünürken ve bu düşüncelerini gerek roman gerekse şiir olarak yazıya dökerken modern tarzı savunmuştur. Tarihe duyduğu ilgi ile tarihi roman başlığı altında yazdığı eserler geleceğe hem Arapçayı hem de Arap tarihini iyi ve kolay bir şekilde anlama, öğretme ve aktarma fikri ile kaleme alınmıştır. Bu romanlardan biri de şiirle tarihi bir araya getirdiği "Şâ'ir Melik (Kral Bir Şair)" romanıdır. Bu bilgiler doğrultusunda yapılan çalışmada 'Alî el-Carîm'in hayatı ve eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiş, "Şâ'ir Melik (Kral Bir Şair)" romanının konusuna, ana karakterlerine değinilmiş ve romanda geçen şiirlerden bazıları tematik olarak tahlil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap edebiyatı, Arap romanı, Arap şiiri, 'Alî el-Carîm, Kral Bir Şair.

A STUDY ON ALI AL-JAREM AND THE SOME POEMS IN 'A KING POET'

ABSTRACT

'Alî al-Jarem is one of the first names that come to mind regarding the Arabic grammar books which have survived to present and still being used in the field of education. The author has gone down in the history of Arabic literature as a very important literary writer, thanks to the works he wrote in the fields of poetry and novel as well as grammar books that are known worldwide and used in schools. 'Although Alî al-Jarem grew up under the influence of classical style, he defended the modern style while thinking literary and writing these thoughts as both novel and poetry. The works she wrote under the title of historical novel were written with the idea of explaining, teaching and transferring both Arabic language and Arabic history to future generations in a good and easy way. One of these novels is the novel "Şâ'ir Melik (A King Poet)" in which he brings together poetry and history. In the study conducted in line with this information, brief information was given about the life and works of 'Alî al-Jarem, the subject and main characters of the novel "Şâ'ir Melik (A King Poet)" were described and some of the poems in the novel were analyzed thematically.

Keywords: Arabic Literature, Arabic Novel, Arabic Poem, Ali Al-Jarem, A King Poet.

GİRİŞ

Arap dünyasının ve buna bağlı olarak modern Arap edebiyatının Batı ülkeleriyle ilk etkileşimi Fransız Napolyon Bonapart'ın 1798'de Mısır'ı kuşatmasıyla gerçekleşmiştir. et-Tahtavî öncülüğündeki bir heyet Fransa'ya gidip oradaki kültürden etkilenmişler ve bu etkiyi edebiyat anlamında ilk çeviri faaliyetlerinde göstermişlerdir.¹

19. yüzyılda Mısır başta olmak üzere tüm Arap ülkelerinde yeni bir katkı sağlamadan önce klasik Arap edebiyatını sonra da Avrupa edebiyatını taklit eden kişiler bulunmaktaydı. Bu yaptıkları her ne kadar özgünlük olmasa da bu şekilde edebiyat sanatı okumuş bilge kişilerden halkın ilgisini çeken bir yapı olmaya başlamıştır. Arap edebiyatına yeni bir soluk getirerek modern hayatı edebiyata, edebiyatı da modern hayata senkronize etmişlerdir.²

Arap edebiyatının modernleşmesiyle beraber hikâye, roman, şiir gibi alanlarda da modernleşme sürecine girilmiştir. Çeviri olarak edebiyatta kendini göstermeye başlayan roman özgün ve orijinal yazımlarla beraber gelişerek edebiyatta var olma savaşında kendini göstermeye başlamıştır. Roman yazımında kültürel, sosyal, psikolojik, dram, tarihi gibi türlerin artması da romanın kendini geliştirmesine yardımcı olmuştur.³

İlk olarak Batı'da var olan ve Batı'dan diğer ülkelere ve dünya geneline yayılan tarihi roman, 19-20. yüzyıllarda da modern Arap edebiyatında varlığını eserlerde göstermeye başlamıştır. Arap ülkelerinde özellikle Mısır her alanda olduğu gibi edebiyatta ve tarihi romanda da önemli isimlere ev sahipliği yapmıştır. Tarihi konuların odak noktası olduğu roman süreci 'Alî el-Cârim ile başlamış Corci Zeydân ile doruk noktasına çıkmış ve 'Adil Kâmil ile son bulmuştur.⁴

1. YAZARIN HAYATI

'Alî el-Carîm 7 Aralık 1881'de Mısır'ın Reşîd şehrinde dünyaya geldi. 1892 yılında ortaokul, lise ve üniversite eğitimleri için Ezher'e kaydoldu. Burada edebiyat, belagat, felsefe ve mantık derslerine ilgisi iyice arttı. 1902'de Kahire Üniversitesi'nde Dâru'l-'Ulûm Fakültesi'ne kaydoldu. Mezuniyetinin ardından ilgi duyduğu alanlarda kendini daha da geliştirmek için İngiltere'ye gitti.⁵ Burada Nottingham ve Exeter Üniversiteler'inde eğitimini tamamladı.⁶ el-Cârim Batı ülkesinde geçen bu zamanlarında hem gurbetteki deneyimlerini şiirleştirirken hem de oyunlarda rol alarak tiyatroya ilgi duymaya başladı.⁷

Mısır'a dönmesiyle beraber önce öğretmenlik yapan el-Cârim daha sonra bakanlıkta müfettiş olarak görev yaptı. Görevine devam ederken asıl tutkusu olan gelecek nesillere özgün, düşünebilme yetilerini açacak eserler verebilmek için arkadaşı Mustafa Emîn ile birlikte dilbilgisi kitapları yazmaya başladılar.⁸

Birçok farklı kurumun hayata geçirilmesinde önayak olan el-Carîm; 1932'de Kahire Mecma'u'l-luğati'l-'Arabîyye'nin, 1933 yılında yayımlanan krallık fermanıyla kurulan Arap Dil Topluluğu'nun, 1943'te ise el-Mecmau'l-Luğavi el-Mışrî'ye gibi kurumlarda kurucu üyelik yapmıştır.⁹

1 - Ahmet Kâzım Ürün, *Modern Arap Edebiyatı*, (Konya: Çizgi Kitabevi, 2018), 13.

2 - Jacob M. Landau, *Modern Arap Edebiyatı Tarihi*, Çeviren: Bedrettin Aytaç, (Ankara: Gündoğan Yayınları, 2002), 15.

3 - Mustafa Gördebil, "Amin Maalouf'un 'Tanios Kayası' Adlı Romanının Teknik ve Tematik Açısından İncelenmesi", *Istanbuljas Volume 2, Issue 2*, 2019-2/185.

4 - Ürün, *Modern Arap Edebiyatı*, s 60; Mürüvvet Türken Çakır, "Corci Zeydân'ın 'Kureyş Bakiresi' Adlı Tarihi Romanı Üzerine Bir İnceleme", *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi/ 1* (Mart 2018), 135.

5 - Marefa, "'Alî el-Cârim'", erişim 20.02.2021.

6 - Odabasham, "'Alî Cârim'", erişim 25.02.2021.

7 - İsmail Durmuş, "Cârim, Alî", *DİA*, Ankara 2016, ek-1/250.

8 - Mürüvvet Türken Çakır, *XIX ve XX. Yüzyıl Arap Edebiyatında Tarihi Roman Mısır, Suriye, Lübnan Örneği*, (Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019, 102; Habous, "'Alî el-Cârim'", erişim 01.03.2021.

9 - Hamdî es-Sakkût, *Şamusu'l-edebi'l-'Arabîyyi'l-hadîs*, (Ürdün: Dâru's-Şark, 2007), 377; 'Umar Rıdâ Kehhâle, *Mu'cemu'l-muellifin*, 1, (Beyrut: 1994), 153.

1895 yılında ilk kasidesini yazan el-Carîm, 1948'de son kasidesini bir ağıt olarak kaleme almıştır. 1949'da bir anma töreninde kendisine ait olan mersiye okunurken geçirdiği kalp krizi sonucu hayata gözlerini yummuştur.¹⁰

1.1. ESERLERİ

Modern Arap edebiyatında günümüze dek eserleri ulaşan döneminin çok önemli yazarlarından olan el-Carîm gramer kitapları, şiir kitapları, romanlar yazarak Arap edebiyatına farklı alanlarda eserler kazandırmıştır.

1.1.1. OKUL KİTAPLARI:

en-Naḥvu 'l-Vâdiḥ fi Kāvâ 'idi 'l-Luğati 'l-'Arabiyyeti li 'l-Medârisi 'l-İbtidâiyye

el-Belâğatu 'l-Vâdiḥa

'Ilmu 'n-Nefs (Psikoloji)

Târiḥu 'l-Edebi 'l-'Arabî

El-Müntehab min edebi 'l-Arab

1.1.2. BİLİMSEL YAYINLARI:¹¹

Şerḥu 'l-Muḳâffa

Edebu 'l-İslâm

Taşḥîḥu Kitâbi 'l-Buḥalâ

Tehzîb Kitâbi 'l-Fahrî fi 'l-Târîḥ

Dîvânu 'l-Bârûdî

1.1.3. TARİHİ ROMANLARI:

Şâ 'ir Melik (Kral bir Şair)

Seyyidetu 'l-Kuşûr (Sarayların Hanımı)

Gadetu 'r-Reşîd (Reşid'in Genç Kızı)

Fârisu Benî Hamdân

eş-Şâ 'iru 't-Tamûḥ (Tamahkâr Şair)

Hâtimetu 'l-Meṭâf (İşin Sonu)

Meraḥu 'l-Velîd (Çocuğun Neşesi)

Hâtîf mine 'l-Endelus (Endülüs'ten Seslenen)

10 - Aljazeera. "Alî el-Cârim", erişim 05.03.2021.

11 - Türken Çakır, XIX.ve XX. Yüzyıl Arap Edebiyatında Tarihi Roman Mısrı; Suriye, Lübnan Örneği, 105; Durmuş, "Cârim, 'Alî", 251.

1.1.4. DİĞER ESERLERİ:¹²

Dîvânu'l-Cârim (el-Cârim'in Divanı)

Kitâbu'l-Mucmel, el-Mufaşşal fî'l-Edebi'l-'Arabî

Kışşatu'l-'Arab fî Esbâniyâ (İspanya'daki Arapların Hikâyesi)

el-Fârisu'l-Mülessem

es-Sehmu'l-Mesmûm

1.1.5. HAKKINDA YAZILMIŞ ESERLER:¹³

Sebehâtu'l-hayâl

Muhtârât min Şi'ri 'Alî el-Cârim (Kahire 1995)

Cârimiyât (Kahire 1992)

el-Cârim fî zamîri't-Târih (Kahire 1994) ve *el-Cârim fî 'Uyûni'l-'Udebâ* (Kahire 2002)

Şâ'iru'l-'Urûbe el-Kebîr 'Alî el-Cârim (Kahire 2009)

2. "ŞAİR BİR KRAL" ROMANININ TANITIMI

'Alî el-Cârim tarafından yazılan ve Kahire'de Dâru'l-Me'ârif tarafından ilk kez 1943 yayımlanan "Şâ'ir Melik¹⁴ (Kral Bir Şair)" romanı 17 isimlendirilmiş bölümden ve 87 sayfadan oluşmaktadır. el-Cârim romanda İşbiliyye Kralı el-Mu'temid b. Muḥammed b. 'Abbâd'ın hayatına yer vermektedir.

Romanın ana karakteri el-Mu'temid olsa da babası el-Mu'taḍid Billah el-'Abbâdî'nin hayatının büyük bir kısmına da yer verilmiştir. el-Mu'taḍid'in babası vefat ettikten sonra hükümdar olması, bu lakabı alması, iyi bir hükümdar olmasıyla birlikte zalimliği de romanda geçen konulardır.

el-Cârim eserlerinde önemli vasıfları olan kadın karakterlere sıklıkla yer verirken bu romanındaki kadın karakterler, asıl karakterlerin hayat çizgilerine etkileri çok fazla olamayan pasif mizaçlara sahip olan kişiliklerdir. Bu karakterler el-Mu'temid'in annesi Dâniye Emiri Mücâhid el-'Âmerî'nin kızı Tâhire ve eşi Rumîk bin Ḥaccâc'ın cariyesi Rumîkiyye'dir.

Roman tarihi bir romandır. Karakterleri ise hem tarihsel kişiliklerden hem de tarihsel kurmaca kişiliklerden oluşmaktadır. el-Mu'temid ve el-Mu'taḍid'in yanı sıra romandaki tarihsel kişiliklerden bazıları; Murabıt Sultanı Yûsuf bin Tâşfîn, Bin 'Ammâr, Alfonso'dur. Romana yön veren, ana karakterin kaderini etkileyen en önemli iki karakter olan Ebu el-Kâsım el-Hûznî ve Şeyh 'Abdullah b. Edhem ise tarihsel kurmaca kişiliklerden bazılarıdır.

Roman anlaşılır, abartıdan uzak, dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde yazılmıştır. Sade bir dil ile yazılan bu roman, adına da esin kaynağı olan şiirlerle zenginleştirilmiştir.

12 - Seyyid Hâmid en-Nessâc, *Bânûrâmâ'r-rivâyeti'l-'Arabîyyeti'l-hadîse*, (Kahire: 1980), 45; Yûsuf Es'ad Dâğır, *Maşâdiru'd-dirâseti'l-edebîyye*, (Lübnan: 2000), 311; Hayruddîn ez-Ziriklî, *el-A'lâm*, I-VIII, (Beyrut: Dâru'l-'ilm li'l-melâyîn, 2002), 6, 294.

13 - Durmuş, "Cârim, 'Alî", 251.

14 - 'Alî el-Cârim, *Şâ'ir Melik*, Kahire: 2012. (Çalışmamızda eserin bu baskısı esas alınmıştır ve çalışmamızda romana yapılan göndermeler metinde parantez içi sayfa numaralarıyla gösterilecektir.)

2.1. ROMANIN ANA KARAKTERLERİ

- el-Mu'tağid Billah el-'Abbâdî

Asıl adı Ebû 'Amr Fahrü'd-devle el-Mu'tağid -Billâh Abbâd b. Ebi'l-Kâsım Muhammed b. Ebi'l-Velîd İsmâîl el-Lahmî olan el-Mu'tağid 407(1016) yılında dünyaya gelmiştir. Babası Ebu el-Kâsım'ın vefatıyla birlikte 433(1042) yılında Sevilla'nın hükümdarı olur. İktidara geçer geçmez bütün Endülüs'ün hükümdarı olabilmek için savaflara ve fetihlere başlar. 458(1066) yılına kadar Batı Endülüs'ün çoğunluğunu ele geçiren el-Mu'tağid doğuya yönelir. Fakat ne yaparsa yapsın asıl hedefi olan Kurtuba şehrini ele geçiremez. Ve 461(1069)'da vefat eder.¹⁵

el-Mu'tağid zeki, devlet işlerinde başarılı, özverili bir kişidir. Edebiyat alanında özellikle de şiir yazma açısından oldukça mahirdir. Şiire ve şaire büyük önem verir. Endülüs şiiri el-Mu'tağid zamanında en parlak dönemini yaşar. Fakat bu özelliklerinin yanında en yakınındakine dahi acımayacak kadar zalim ve korkutucu bir adamdır. Öz oğlu İsmâ'il'i bile, İsmâ'il sözünden çıktığı için ve babasının arkasından iş çevirdiği için kendi elleriyle oğlunun başını kılıcıyla keserek öldürür.

Ellerim bile bana itaat etmediğinde keser / Onları köpeklere veririm (s. 30)

- el-Mu'temid b. Muhammed b. 'Abbâd

Gerçek adı Ebu'l-Kâsım el-Mu'temid-Alellah ez-Zâfirü'l-Mueyyed Muhammed b. Abbâd el-Mu'tağid b. Muhammed b. İsmâîl el-Lahmî olan el-Mu'temid romanın ana karakteridir. Doğduğu tarih 431(1039) romanın başladığı tarihtir.¹⁶

461 (1069) yılında babasının ölümüyle beraber saltanata geçer. Saltanatın verdiği güçle bütün Endülüs'e hâkim olacağını düşünür. Devlet işleriyle yakından ilgilenip hüküm alanını genişletebilmek için fazlasıyla çaba sarfeder. Bunun yanı sıra zevke, eğlenceye lükse düşkünlüğü tüm devlet tarafından bilinmektedir. Şiire ve şaire babası gibi büyük önem vermektedir. Kendisi zamanının en çok ilgi gören şairlerinden birisi olmuştur. Şiir divanları çıkarmıştır.

el-Mu'temid devletin genişlemesi için anlaşma yaptığını düşünerek Kastilya Kralı Alfonso¹⁷ ile işbirliği yapar. Fakat Alfonso'nun ihaneti ile Murabıt Sultanı Yûsuf b. Tâşfin¹⁸ ile anlaşır. İlk başlarda işler istediği gibi gitse de daha sonra Yûsuf b. Tâşfin'in kendi arkasından çevirdiği oyunlar sonucunda mağlup olur. Hayatının son yılları zindanlarda geçer. 488(1095) yılında hayatını kaybedene kadar son 'Abbâdî Emiri olarak yaşamını sürdürür.(s. 83)

3. BEYİTLER VE ŞİİRLER

Döneminin şeyhlerinden Şeyh Manşûr es-Selâmî edipler, şairler, âlimler ve bazı fakihlerin de aralarında bulunduğu bir grubu piknik yapmak için bir araya getirir. Yemekler yenilip dinlenme faslına geçince içki, fasıl, eğlence, cariyeler, rakkaseler ortamda yerlerini alırlar. İçkinin de etkisiyle şarkı sesleri, kahkaha sesleri hep birbirine karışır. Oradakiler akıllarını kadehlere ve tüm işvelerini ve cazibelerini takınmış olan cariyeye ve rakkaselere teslim etmiş durumdadırlar. Orada bulunanları baştan çıkarmak için şarkı sözleri sihir benzeri sözlerle karışarak ortamda yükseliyor:

Uyuma ve günün tadını çıkar, toprağın altında uzun bir uyku var

Diyorlar ki:

15 - Lütfi Şeyban, "el-Mu'tağid Billah el-'Abbâdî", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2006), 31/385.

16 - Câsim el-Ubûdî, "el-Mu'temid b. Muhammed b. 'Abbâd", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2006), 31/388-390.

17 - Wikipedia, "VI. Alfonso", erişim 05.03.2021.

18 - Mehmet Özdemir, "Yûsuf b. Tâşfin", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2013), 44/30-32.

Müzik yüksek sesle çalar ve zarif hanımın kadehi elindeyken tövbe et derler

Bir üçüncüsü ise:

Güzel yüzlerle yaşamımı içerek harcadım

Çok eğlenceli ve neşeli gecelerimde eğlenerek can verdim

Ezan da haydi kurtuluşa derken ne dediğini duyamıyordum

Dördüncüsü ise şöyle bir şarkı okur:

Dağlara içirseler onlar da şarkı söylerdi, beni söndürdüler, şarkı söyleme dediler (s. 17)

Bu beyitlerde dönemin insanların içkiye, eğlenceye verdikleri önem vardır. Bu satırlarda içkiye verilen önemin, daha doğrusu içkinin kişiye hissettirdiklerinin tasvir edildiği görülür. Şaire göre içki insanlara eğlence, hayal gücü, neşe ve toz pembe bir bakış açısı sağlamıştır.

At tasvirlerini şiirlerinde çokça kullanan Ahmed el-Enşârî ismiyle bilinen bir şair el-Mu'temid'in doğumu üzerine bir kaside okur:

Doğumu zaman haykırışı o kadar yüksekti ki tüm atlar onu duydu

Bezlere sarılıyken zırhı sevdi ve atları görünce beşikte yatmaktan nefret etti (s. 21)

At tasviri şiirlerde oldukça önemlidir çünkü at insanlar için gereksinim olmasının yanı sıra bir lüktür. İnsanların geleneklerinde erkek bebek sahibi olmak kadar bir soya sahip bir tayın doğması da kutlanacak bir şeydir.¹⁹ Bu dizelerde de hükümdarın oğlu olduğunda şair, erkek bebeğin doğuşunu, kendileri için değerleri paha biçilemez olan atların gücü ve soyluluğu ile bir araya getirerek duyurur.

el-Mu'temid'in doğumu üzerine el-Mu'tadîd bu haberi babası Ebu el-Ķâsım Muhammed bin 'Abbâd'a iletmesi için bir ulak gönderir. Bu ulak ile el-Ķâsım aralarında konuşurlar:

–Buraya gelirken Badajoz'a uğradın mı? Emîri İbnu'l-Aftas'a dair bir şeyler işittin mi?

–Hayır efendim, kısa yoldan geldim.

Fakat efendisine yaranmaya çalışarak: Yalnız Beja'da duydum ki kendisi kitabını bitirmek için büyük bir özveriyle çalışıyor. Bana söylendiğine göre kırk dördüncü bölüme kadar gelmiş.

Yazsın da görelim... Biz de kendisine satırları askerlerden oluşan noktaları da kılıçların keskin yanları olan bir kitap yazıyoruz.

Ciddiyet ve mizah arasındaki fark çok keskindir, kılıç ve icraat sözler ve mektuplardan iyidir (s.24)

Kılıç tasviri şiirlerde, zamanının günlük yaşantılarında olduğu gibi gücün ve cesaretin göstergesidir. el-Ķâsım'a göre gücün simgesi olan kılıç ve yapılacakların fiiliyata dönüştürülmesi, yazıdan, vaatlerden ve sözlerden daha güçlüdür daha önemlidir kendi nezdinde.

Muhammed İbn 'Abbâd güzel yüzlü, iyi kalpli, içten, hitabeti güçlü, hayal gücü sınırsız, cesur, delikanlı, edebiyata meraklı, şiirler ve özellikle de gazel yazmaya ve okumaya meraklı bir gençtir. Bir gün İbn 'Abbâd hocasına döner ve birkaç beyit dökülür ağzından:

Beni çok terk ettin ve belki bazen merhametli olursun

Bizim için ayrı kalmak gece gibi, bulduğumuz saatler ise ay ışığı gibidir

Allah'ım onu affetsin, sevgilim ondan baktığımı sanıyor

O, parlak aydır nasıl sıkılayım, onu içimde sakladım

O saf ve soğuk su gibi, güzel bir bahçedeki meyveler gibi

Sıkılınca ellerim cömert olur ya da düşmanla savaşırdı (s.28)

19 - Nevzat H. Yanık, *Arap Şiirinde Tasvir*, (Erzurum: Fenomen Yayıncılık, 2010), 48.

Sevgilisini tasvir ettiği bu beyitleri Muḥammed İbn 'Abbâd gazel türünde ve nazım şeklinde kaleme almıştır. Sevgiliyi sadece bir aydınlatma aracı olarak görmediği, parlaklığıyla ve güzelliğiyle asla sıkılamayacağı aya benzetir. Sevgiliyle bulunduğu saatler karanlık bir geceye doğan ay ışığı gibidir onun için. Sevgili onun için kana kana içtiği su gibi, güzel bahçelerdeki tazecik meyveler gibi. Her gününde ve gecesinde karşılaştığı varlıklara benzetmiş sevgiliyi.

el-Mu'temid, abisinin ölümünden sonra babasının onu veliahtlığa getirmesiyle beraber kendi sarayına yerleşir. Fakat burada siyaset ve devlet işleriyle uğraşacağına vaktini siyasetin, şairlerin ve ediplerin ileri gelenlerinin çocukları ile beyhude şeylerle geçirir olmuştur. Bu sarayda o şair yanını ortaya koyar. Yine bir gün dostlarını saraya davet eder ve güzel bir sohbet ortamında şaraplar içilir cariyeler şarkılar söyler. Cariyelerden şarkıcı olan "Neşvet", el-Mu'temid'in sözlerinden bir şarkı söyler:

*Gecenin karanlığıyla şarabımı içtim; sanki yanyor gibiydi
O kadar çok içtim ki gökyüzünde dolunayı mutlu ve çok güzel gördüm
Onu yeryüzünde göğüsleri dolu kızlara benzetir oldum
Kızlar entarilerini giyerken bize şarap kadehlerini uzatırlardı
Aralarından biri ud çalmaya başladığında çalmadık güzel şarkı bırakmazdı
Topluluk şarkılar söylerken, aralarından biri kalkıp şöyle der:
Onun güzel bir saki olmasına şaşırıyorum içki sunmak yerine işvesiyle beğeni kazandı
Bize altın gibi saf suyu sunması bilgelik sunar gibi güzeldi
Sonra Neşvet yeniden el-Mu'temid'in şiirlerinden bir şarkı söyler:
Sen benim için bir insansın bir gezegen ya da ay değil
Bakarken ceylan gibi yürürken dal gibi esneksin
Güzel bir bahçede şafak vakti hafif bir esinti gibisin
Şımarık gözlerini kaparken beni bağlayan ve hareketsiz bırakansın
Güzelliğin ve belinin narinliği kalbimde aşk kırgınlığı yaratır (s.31)*

Bu satırlar kaleme alınırken neredeyse her cümlede teşbih sanatından faydalanılmıştır. Sevgili insana ait sınırlı karakterden çıkıp, hayal gücünün sınırsızlığıyla ve tabiata dair teşbihin yardımıyla beraber bünyesinde sayısız özelliği barındıran bir karakter olarak okuyucunun karşısına çıkar. Sevgili insan olarak görülmesine rağmen hem ceylana ait esneklik hem de rüzgâra ait naiflik sevgiliye yüklenen özelliklerden bazılarıdır.

el-Mu'taḍid, eğlenceye olan düşkünlüğünü bildiği ve çevresinde ona kötü örnek olabilecek insanların olduğunu bildiğinden kendince koruma içgüdüsüyle oğlu el-Mu'temid'i takip etmesi için Flûrâ isimli bir cariye görevlendirir. Flûrâ el-Mu'temid'in odasında bulduğu kâğıtları el-Mu'taḍid'a teslim eder. el-Mu'taḍid yazılanları okumaya başlar. Okuduğu, oğlunun yazmış olduğu muhteşem bir gazeldir ve şöyledir:

*Bir adamda bu üç kusur varsa onlar onu iyileştirir
Gizli sırları, görünen öfkesi, ağırbaşlı deliliği
Ve şöyle:
Sevdiğimden ayrıldığımda aşkım beni esir etti
Şiddetli özlemim ciğerimi deldi ve gözlerimden yaşlar süzüldü
Ve şöyle:
Kendine âşık edip terk etti o sevgili özlem ve şevke bizi gark ederken uyuyordu
Yumuşak bir dal, çevik güzel gözlü bir ceylan gibidir, ey güzel ay yanaklı*

*Hüzün, uykusuzluk ve acı çekmeme izin verme aşkı ve kalbimdeki özlemle yalvarıyorum
Bu hayattan memnun değilim fakat başkasının sahip olmadığı senin güzelliğine bakıyorum
Ve şöyle:*

*Umarım senden uzak olacağım zaman belin gibi ince ve kısa olur
Yanağında uzun süre kalan gül renginin aksine kısa ömürlü bir bahar gülü gibi olsun
Sabrım kısa ömürlü bir bahar çiçeği gibi sen uzakken fakat yanağındaki çiçeklerin rengi uzun ömürlü
Yalan bile olsa sözün yeter ki söz ver kabul ediyorum*

Ve şöyle:

*Güzel bir yaşamda bile hayat çok saf sensiz sevinç olmaz
Mutluluk gökyüzünde görülse senin yokluğunda onlar da gökyüzünde yok
Seni bir inciye benzettiklerinde haksızlık ediyorlar çünkü dalgıçlar bile incilere ulaşamaz
Ve şöyle:*

*Sevdiğime ne zaman merhamet edeceksin dedim sana sonsuza kadar etmeyeceğim dedi
Ona bu hayattan bıktığımı söyledim işte olan biten bu dedi
Ve şöyle:*

*Kalbim güneşin yeryüzündeki yansıması gibi güneş doğarken ona benzeyen sevgilim
Senin için atlara binmektense ipek yatakta kalmayı tercih ederim (s.33-34)*

el-Mu'temid sevgiliye olan özlemi esir olmaya benzetiyor, onsuz olmanın ne kadar zor olduğunu söylüyor. Onsuz geçen zamanı tasvir ederken yine sevgilinin dış güzelliğiyle bağdaştırıyor. Onsuz geçen zamanın sevgilinin beli kadar ince ve kısa olmasını temenni ediyor. Güneşin gecenin karanlığından sonra yeryüzünü aydınlatması ve tüm güzellikleri görünür kılmaması gibi sevgiliyi de kalbine doğan güneş gibi görüyor şair.

el-Mu'temid iyi bir şairdir, kalemi kuvvetlidir. Babası da şiiri okuyunca çok beğenir ta ki şiirin hepsini okuyana kadar sinirlenir ve söylenmeye başlar: *Yazık mülkümüzün bu çocukla kaybolup gitmesine! Bir devenin ipine bile değmeyecek bir cariye için ipeği eyerlere üstün tutuyor...* el-Mu'temid babasının yanına korkarak gelir, babası: *Yasak ettiğim şiir değil şiirdeki ahlaksızlık ve eyer yerine ipek yatakları üstün tutmandır.*

el-Mu'temid ve arkadaşları yine sazlı sözlü bir eğlence ortamında sohbet ederler. Bir arkadaşının babasının yanından geldiğini öğrenince ona sorar:

- el-Mu'ta'îd'i bıraktığında nasıldı?

-Kudretinin zirvesinde... Cezire'nin bütün batısını ele geçirdi, geniş toprakları büyük mülkleri ve pek çok taraftarı var şimdi. Bütün diller onun övgüsüyle konuşuyor, bütün avuçlar ise onun cömertliği ile dolu.

- el-Mu'temid, ya Fitnat babam için yazdığım kasideden oku bakalım:

Ey sultan elin yağmurla alay ediyor çünkü o yağmurdan da cömerttir

Cömertliğinizin çokluğundan utanırdın ve nasıl tarif edeceğimi bilemezdim

Eğer iyi bir şekilde tarif edemezsem bu onun güzelliği ile meşgul olmaktadır (s.40)

Burada şair babasının fetihler sonrasındaki mutluluğundan, bu mutluluğun ve heyecanın getirdiği cömertlikten bahseder. Öyle bir eli açıklıktır ki bu toprağı bereketli kılan yağmur tanelerinin verimliliğinden ve fazlalığından bile daha çoktur.

Babasının ölümü ile el-Mu'temid devletin başına geçer. Artık bütün güç onun ellerindedir. Devletin önde gelenleri, âlimleri, şairleri tebrik için saraya gelirler. Şairlerden İbn Zeydün öne çıkarak kasidesinden şu beyitleri okur:

Bu facia bize bir iyilik yaptı aynı dolunayın yükselmesi gibi

Ağladıkdan sonra ısınan gözler ve korkudan titreyen kalpler de rahatladı

el-Mu‘tağid’in ölümünü devlet için facia olarak görse de el-Mu‘temid’in hükümdar oluşunu yeni bir gelecek anlamına gelen, güzel günlere işaret eden dolunayın karanlık gecede ışıklarıyla etrafı aydınlatmasına benzetir.

el-Haşrî de sesini yükselterek:

Sultan ‘Abbâd öldü fakat onun bir filizi kaldı

Önceki sultan ölmedi sadece dâd ve mîm harfleri deđiřti (s. 49-50)

Şair ölen sultanı överken yerine gelen oğlunu da babasının özelliklerini taşıdığını söyleyerek onurlandırıyor. el-Mu‘tağid’in oğlu el-Mu‘temid’in karakterinde, kararlarında, yönetiminde yaşayacağını, bu iki hükümdar arasındaki tek farkın isimlerindeki harfler olduğunu dile getirir.

el-Mu‘temid’in ordusu Kırtuba’ya²⁰ girer ve Ben-i Zey en-Nûn’un uzun iktidarını sona erdirir. Sonra pek çok şair ve şehir halkı onu tebrik etmeye ve memnuniyetlerini dile getirmek için gelirler. el-Mu‘temid şair en-Nahlî ile yan yana gelince espriyle şöyle sorar: *Söyle bakalım en-Nahlî önce hangimiz okusun?*

en-Nahlî ona: Şair Sultan önden buyursun efendimiz, der.

el-Mu‘temid řu beyitleri okur:

Sultanlar arasında bizimki gibisi var mıdır? Ülkemiz bir Mehdi devletidir

Kılıç ve mızrakla taliplerini Kırtuba’ya sahip olmaya çalışanlara engel olmak için geldi

Sen gelene kadar özensizken senden sonra kutsanmış ve müreffeh oldu

Zırhı güçlü olan aslana iyi bakın onun saldırısı artık yakındır

Şairler birbirleriyle bakıştıktan sonra aralarında yağcılık ve dilenme konusunda en deneyimli olan en-Nahlî şöyle konuşur: *Bu şairden sonra hiçbir şair şiir okuyamaz, bizim ürünüümüz elimizde kaldı senin şiirin nedeniyle. (s. 60)*

Ordusunun başarısıyla beraber el-Mu‘temid kendisini, liderliğini, ülkesini, ordusunu öven bu dizeleri söyler. Kırtuba’ya nasıl sahip olduğunu ve orayı düşmanlara karşı bir zırhını gücüyle giyinmiş bir aslan gibi nasıl koruyacağını teminatını verir. Aslanın gücüyle kendini özdeşleştirerek destansı bir zafer kazandığını dile getirir. Şehrin refah düzeyinin artmasının gerçekleşen kuşatmaya bağlar.

el-Mu‘temid önceleri kendisiyle işbirliği yapan fakat sonra kendisinin kuyusunu kazan Alfonso ile bir çatışmaya girmek üzeredir. İki ordu da hazırlıklarını yapmış beklemektedirler. Casusları sayesinde el-Mu‘temid, ilk saldırının İbn ‘Abbâd’ın askerlerine yapılacağını öğrenir. Bu duyular üzerine İbn ‘Abbâd bir an önce harekete geçer ve askerlerinin safları arasında yürürken řu beyitleri okur:

Huzur yakında gelecek muhakkak ama inanılmaz olaylarla gelecek

Kutsanmış savaşın, zaferin ve fethinle gelecek

Zafer günü Bedir savaşı kadar büyük olacak (s. 73)

İbn ‘Abbâd askerlerinin kahramanlığı ve cengâverliğini överek ve onlara güvenerek çok büyük bir zafer kazanacaklarını söyler. Bu zaferle beraber halka, ülkeye huzur da geleceğine inanır. Şair burada ayrıntılara girmeden genel bir savaştan ve olası bir zaferden bahsetmiştir. Askerlere moral olması açısından huzurun inanılmaz olaylarla, kutsanmış bir şekilde geleceğini söylemiş, bu sözleriyle dinsel motivasyonu da sağlamaya çalışmıştır.

20 - Thomas B. Irving, “Kurtuba”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (TDV İslam Ansiklopedisi, Ankara 2002), 26/451-453.

el-Mu'temid ve ailesi Yûsuf b. Tâşfîn tarafından zindana atılır ve tutsak olarak hayatlarına devam ederler. Zenginlikleri, lüks yaşamları her şeyleri bir anda ellerinden kayıp gitmiştir. Daha önce elleri narın olan kızları şimdi hapisanede fakirlik içinde kıt kanaat geçinmektedirler. Hapisanede ilk bayramlarını eski püskü yıpranmış elbiselerle geçirirler. Onları böyle görünce el-Mu'temid'in ağzından şu beyitler dökülür:

Geçtiğimiz bayram günlerinde sevinirdim ama Aghmat²¹ hapishanesinde değil

Kızlarını eski kıyafetler içinde görüyorsun hem insanlar için çalışıyorlar hem de hiçbir şeyleri yok

Çamurda yalınayak yürüyorlar sanki daha önce lüks parfümlerin arasında yürümemiş gibi

Eski ihtişamlı günlerine özlem duyan ve sadece kendisi için değil özellikle kızlarının içinde bulunduğu durum için de kahrolan el-Mu'temid bu satırlarda çaresizliğini dile getiriyor.

el-Mu'temid hapishanedeki penceresinden özgürce uçan bir kuş sürüsü gördüğünde şu şiiri okur:

Özgürce uçan sınırlanmamış bir kaya kuşu sürüsü gördüm

Eğer birbirlerinden ayrılmazlarsa kendileri için daha hayırlı olur

Umarım yavrularını Allah korur çünkü benim de çocuklarım onların yavruları gibi susuz ve gölgesiz (s. 86)

Ellerinden kayıp giden hürriyeti, bağımsızlığı dışarıda uçmakta olan kuşlarda görür. Aslında eski hayatını yaşarken değerini bilemediği özgürlüğü, refahı bir hücre camından kuşlarda görür. Aile kavramını, birlikteliğin önemini, beraberliğin güce ve feraha ulaştırdığını dile getirir.

SONUÇ

'Alî el-Carîm Arap diline ve Arap edebiyatına etkileri günümüze kadar gelen sayısız eser katmıştır. Aslında el-Carîm hala okullarda ve üniversitelerde eğitim kitabı olarak faydalanılan *en-Nahvu'l-Vâdih* ve *el-Belâgatü'l-Vâdiha* dilbilgisi kitaplarıyla tanınsa da kendisi sonraki nesillere katkı sağlayacağı fikriyle çok sayıda tarihi roman da yazmıştır. Bu tarz romanları kaleme alırken hem Arap dilini hem de tarihi okuyucuya öğretebilmeyi hedeflemiş ve anlaşılır bir anlatım tarzını benimsemiştir.

Şair kimliğiyle de bilinen, hatta kendi isminde (*Dîvânu'l-Cârim*) bir şiir divanı bulunan el-Carîm, şiirlerinde gösterdiği özeni ve özveriyi tarihi romanlarıyla harmanlamış ve çeşitli tarihi şairleri romanlarına ana karakter yapmıştır. Bu anlatım tarzıyla başka yazarlara ilham vermiş ve örnek olmuştur.

"Şâ'ir Melik (Kral Bir Şair)" romanı el-Carîm'in şiire, şaire önem veren, şairane bir ruha sahip olan tarihi gerçek karakter son 'Abbâdi hükümdarı İsbîliyye Kralı el-Mu'temid b. Muhammed b. 'Abbâd'ın hayatı ile ilgilidir.

Romandaki şiirler anlaşılır, sade, abartıya kaçılmadan, okuyucuyu çok zorlamayacak şekilde kaleme alınmıştır. Şiirler her duruma uyacak, günlük hayata uygun şekilde söylenmiştir. Sevgili yeri geldiğinde ayın parlaklığına benzetilirken yeri geldiğinde ceylanın zarafetini kuşanmıştır. Bir gün sarayda şiir söylenirken bir gün zindanda şiir kaleme alınmıştır. Kılıcın ihtişamına, zaferin ululuğuna kelimeler peş peşe gelirken özgürlüğe duyulan özlem de şairin satırlarında yerini bulmuştur. Cömertliğin yağmur taneleri gibi olması dillerden dillere dolaşırken giyilecek yeni bir kıyafetin olmaması da yazarın dizelerinde kendini göstermiştir.

el-Carîm "Şâ'ir Melik (Kral Bir Şair)" romanını bu şekilde yazarak okuyucuya ve araştırmacıya Arap dilini, Arap tarihini ve günlük, anlaşılır tasvirlerle desteklediği modern Arap şiirini ne kadar önemseydiğini göstermiş ve okuyucu tarafından kolayca benimsenerek sonraki nesillere aktarımının sağlanmasını planlamıştır.

21 - Wikipedia, "Aghmat", erişim 11.03.2021.

KAYNAKÇA

- Aljazeera. “‘Alî el-Cârim”. Erişim 05.03.2021, <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/icons/2014/12/30/%D8%B9%D9%84%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%A7%D8%B1%D9%85>
- Cârim, 'Alî el-. *Şâ'ir Melik*. Kahire: 2012.
- Dâğır, Yûsuf Es'ad ed-. *Maşâdiru'd-Dirâseti'l-Edebiyye*. Lübnan: 2000.
- Durmuş, İsmail, “el-Cârim, Ali”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Ek-1/250. Ankara: 2016.
- Gördebil, Mustafa. “Amin Maalouf'un “Tanios Kayası” Adlı Romanının Teknik ve Tematik Açından İncelenmesi”. *Istanbul Journal of Arabic Studies* 2/ 2 (Şubat 2019), 181-218.
- Habous, “‘Alî el-Cârim”. Erişim 01.03.2021, <http://www.habous.gov.ma/daouat-alhaq/item/4803>.
- Irving, Thomas B., “Kurtuba”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 26/451-453. Ankara: TDV Yayınları. 2002.
- Kehhâle, 'Umar Rıdâ, *Mu'cemu'l-Muellifîn*, I. Beyrut: 1994.
- Landau, Jacob M., *Modern Arap Edebiyatı Tarihi*. Çeviren: Bedrettin Aytaç. Ankara: Gündoğan Yayınları. 2002.
- Marefa, “‘Alî el-Cârim”. Erişim 20.02.2021, https://www.marefa.org/%D8%B9%D9%84%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D8%AC-%D8%A7%D8%B1%D9%85
- Nessâc, Seyyid Hâmîd en-. *Bânûrâmâ'r-Rivâyeti'l-'Arabîyyeti'l-Hadîse*. Kahire 1980.
- Odabasham, “‘Alî Cârim”. Erişim 25.02.2021, www.odabasham.net/1642-علي-الجارم-بعد-66-عاما-من-الرحيل
- Özdemir, Mehmet, “Yûsuf b. Tâşfîn”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 44/30-32. İstanbul: TDV Yayınları. 2013.
- Sakkût, Hamdî es-. *Qamusu'l-Edebi'l-'Arabîyyi'l-Hadîs*. Ürdün: Daru's-Şark. 2007.
- Şeyban, Lütfî. “el-Mu'tağid Billah el-'Abbâdî”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 31/385. İstanbul: TDV Yayınları. 2006.
- Türken Çakır, Mürüvvet. “Corcî Zeydân'ın 'Kureyş Bakiresi' Adlı Tarihi Romanı Üzerine Bir İnceleme”. *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*/1 (Mart 2018), 133-145.
- Türken Çakır, Mürüvvet. *XIX. ve XX. Yüzyıl Arap Edebiyatında Tarihi Roman Mısır, Suriye, Lübnan Örneği*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. 2019.
- Ubûdî, Câsim el-. “el-Mu'temîd b. Muḥammed b. 'Abbâd”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 31/388-390. İstanbul: TDV Yayınları. 2006.
- Ürün, Ahmet Kâzım. *Modern Arap Edebiyatı*. Konya: Çizgi Kitabevi. 2018.
- Yanık, Nevzat H., *Arap Şiirinde Tasvir*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık. 2010.
- Wikipedia, “VI. Alfonso”. Erişim 05.03.2021, https://tr.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/VI._Alfonso.html
- Wikipedia, “Aghmat”. Erişim 11.03.2021. <https://en.wikipedia.org/wiki/Aghmat>
- Zirikli, Hayruddîn ez-, *el-A'lâm*, I-VIII, Beyrut: Dâru'l-'ilm li'l-melâyîn. 2002, IV.

EXTENDED ABSTRACT

With the siege of Egypt by Napoleon Bonaparte in 1798, the doors of modern Arabic literature were opened for Arab literati. Following this important historical event, the most important interaction between Egypt and the West took place in the cultural field in addition to political and economic fields. Mehmet Ali Pasha, the commander sent by the Ottomans to save Egypt from the French, later became the governor. During his governorship, in order to step into modernity, he established a modern army, a navy and schools to train educators who could provide training in these newly established military institutes. Through these schools, teacher and student exchanges were initiated with foreign countries. Moreover, scholarships were given to students to encourage them for studying in different countries. Thus, Egypt's modernization interactions with European countries began.

Modernization in the novel spread to other Arab countries in the East under the leadership of Egypt. The modern novel in Egypt took its final form as a result of certain stages. The first step of this process consists of translations, in other words translated novels. Modern Arabic literature has begun to be created by translating the works of European writers, which have been kneaded with Western culture. The second step of this modernization has been with the beginning to gain originality in every field that will contribute to the novel. And the last step of modernization is the reflection of the political, economic, social and cultural changes in the Arab countries after World War II on the literature. Thus, the modern Arabic novel in general and the modern Egyptian novel in particular has become a field that has a place in world literatures.

After the past centuries, wars and acquired freedoms, countries that gained their national identity and unity began to be interested in their history. Literature and especially novels played an important role on this increased interest in history and the spreading of the acquired national identity to every individual of the community. Such novels which inform the reader with historical events, teach and/or remind the reader about the history and help the reader to transfer it to the future are called historical novels. In order for a historical novel to be a true historical novel, it must not only reflect the facts that have been experienced and witnessed, but also have a fictional dimension. Because of this feature, historical fictional characters are included in historical novels as well as real historical characters.

Among the Arab countries, especially Egypt, as in every field it pioneered, brought important and influencer names to modern Arabic literature within the context of historic novels too. The novel period in which historical subjects are handled and transferred to future generations began with Ali Al-Jarem, peaked with Jurji Zaydan and ended with Adil Al-Kamil.

Ali Al-Jarem, who pioneered Arabic literature and had an important place in the fields of literature, grammar, poetry and criticism in Egypt, was born in a family that gave importance to education, social relations, culture and religion. He worked with all his might to be a worthy son and to pass on what he learned from his family to the next generations.

'Ali Al-Jarem contributed countless works to Arabic language and literature, whose influences have survived until today. Although Al-Jarem is still known for his grammar books, which are being used as educational books in schools and universities, he also wrote many historical novels with the idea that he will contribute to the next generations. While writing such novels, he aimed to teach both the Arabic language and history to the reader and adopted an understandable style of expression.

Known as a poet and even having a poetry divan in his name (Dîvânu'l-Cârim), Al-Jarem blended the care and devotion he showed in his poems with his historical novels and made various historical poets the main characters in his novels. With this style of expression, he inspired other writers and set them an example.

The poems in the novel “ Şâ'ir Melik (The King is a Poet)” are written in an understandable, simple and not-exaggerated way that does not force the reader too much. By writing the novel “Şâ'ir Melik (The King is a Poet)” in this way, Al-Jarem showed the reader and the researcher how much he cared about Arabic language, history and modern Arabic poetry, and he planned that his poetry would be easily adopted by the reader and passed on to the next generations.